

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 504/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou ADVOKÁT JUDr. PETER TIMKO spol. s r. o., Štefánikova trieda 6, Nitra, IČO 50 528 874, v mene ktorej koná advokát JUDr. Peter Timko, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Cdo/47/2021-684 z 23. novembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Zároveň navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v základnom konaní domáhala vydania bezdôvodného obohatenia proti žalovanej, ktorá užívala nehnuteľnosti sťažovateľky bez právneho dôvodu. Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 10C/120/2005-398 zo 6. augusta 2014 priznal žalobkyni nárok v sume 59,94 eur a vo zvyšku žalobu zamietol. Vo vyhovujúcej časti sa stal rozsudok právoplatný 22. augusta 2014. Predmetom ďalšieho konania zostal zvyšok uplatneného nároku v sume 4 424,29 eur, pričom spornou bola len výška bezdôvodného obohatenia.

3. Okresný súd v poradí tretím rozsudkom č. k. 10C/120/2005-520 z 18. októbra 2017 žalobu vo zvyšnej časti (o zaplatenie sumy 4 424,29 eur, pozn.) zamietol. Sťažovateľka podala odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 9Co/203/2018 z 1. augusta 2019 tak, že potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. V odôvodnení uviedol, že výška bezdôvodného obohatenia bola určená správne v súlade s § 1 ods. 2 a § 10 zákona č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 504/2003 Z. z.“), pretože v konaní bolo nepochybné preukázané, že žalovaná využívala nehnuteľnosti na poľnohospodárske účely. Krajský súd konštatoval, že súd prvej inštancie správne prihliadol pri určovaní výšky bezdôvodného obohatenia aj na výšku nájomného na základe iných nájomných zmlúv k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v bezprostrednej blízkosti pozemkov sťažovateľky.

4. Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka dovolanie podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), dôvodiac, že súdy nižších inštancií nesprávne interpretovali a aplikovali zákon č. 504/2003 Z. z. pri určovaní výšky bezdôvodného obohatenia, pretože zákonná úprava určuje len najnižšiu prípustnú zmluvnú odplatu. Takýmto postupom znemožnili sťažovateľke navrhnutými dôkazmi preukázať skutočnú primeranú peňažnú náhradu s prihliadnutím na komerčný potenciál predmetných nehnuteľností. Sťažovateľka tak namietala, že išlo o postup formalistický s realizáciou len gramatického výkladu právnych noriem.

5. Napadnutým uznesením najvyšší súd dovolanie sťažovateľky procesne odmietol podľa § 447 písm. c) CSP s poukazom na to, že námietky sťažovateľky smerujú k nevykonaniu navrhnutých dôkazov a nesúhlasu s vykonanými dôkazmi a dovolací súd je viazaný skutkovým stavom, ako ho zistili súdy nižších inštancií, preto nejde o námietky spôsobilé založiť prípustnosť dovolania. V odôvodnení ďalej uviedol, že výsluchmi svedkov bolo nesporne preukázané, že účel využívania predmetných nehnuteľností bol poľnohospodársky. Ďalšie navrhované dokazovanie nebolo potrebné, pretože výška bezdôvodného obohatenia bola stanovená podľa zákona s prihliadnutím na výšku nájomného za podobné nehnuteľnosti na rovnakom mieste a v rovnakom čase podľa nájomných zmlúv predložených Slovenským pozemkovým fondom. Zamietnutie návrhov sťažovateľky na vykonanie dokazovania súd prvej inštancie riadne odôvodnil. Námietku nesprávneho výkladu a aplikácie zákonných ustanovení najvyšší súd s poukazom na konštantnú judikatúru vyhodnotil ako nespôsobilú založiť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože realizácia procesných práv sporovej strany sa neznemožňuje právnym posúdením.

6. Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu podala sťažovateľka ústavnú sťažnosť, v ktorej namietala nesprávnu interpretáciu a aplikáciu zákona č. 504/2003 Z. z., keďže § 10 ods. 1 tohto zákona stanovuje len najnižšiu možnú odplatu za užívanie pozemku. Interpretácia tejto právnej úpravy je podľa názoru sťažovateľky poznačená svojvôľou, pretože všeobecné súdy znemožnili sťažovateľke preukázať navrhnutými dôkazmi skutočnú primeranú náhradu s ohľadom na komerčný potenciál nehnuteľnosti a využili porovnanie s inými nájomnými zmluvami, ktoré vznikali za úplne iných skutkových okolností. Išlo teda o formalistický prístup k zisťovaniu výšky odplaty, ktorý neprihliadol na účel zákona a nerešpektuje komerčný potenciál pôdy. Sťažovateľka zdôraznila, že v jej prípade ide o pozemok v intraviláne obce, uzavretý poľnohospodársky areál v zastavanom území obce, ktorý bol využívaný aj na obslužné činnosti a skladovanie. Kvôli týmto

špecifikám sťažovateľka navrhovala vykonanie ďalších dôkazov. Zároveň nesúhlasila, aby sa prihliadalo na vyjadrenie Slovenského pozemkového fondu k výške bežnej odplaty, pretože nemá status znaleckej organizácie a cenová politika fondu nemôže určovať výšku náhrad pre iných vlastníkov. Sťažovateľka je presvedčená, že súdy ju potrestali za neunesenie dôkazného bremena, ale zároveň jej znemožnili toto bremeno uniesť. Zamietnutie návrhov na dokazovanie považuje sťažovateľka za nedostatočne odôvodnené, čím došlo k porušeniu zásady rovnosti zbraní v konaní.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces z dôvodu nevykonania navrhnutých dôkazov a nesprávnej interpretácie aplikovaných právnych noriem.

8. Ústavný súd v úvode pripomína, že nie je súdom ďalšej inštancie všeobecného súdnictva, ktorý by preskúmaval skutkové a právne závery všeobecných súdov a prehodnocoval ich či nahrádzal vlastnými názormi. Jeho úloha sa obmedzuje na posúdenie zlučiteľnosti napadnutého uznesenia s obsahom označených práv sťažovateľa.

9. Ústavný súd sa v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti oboznámil s napadnutým uznesením najvyššieho súdu, aby posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi práva na súdnu ochranu a na spravodlivý proces, ktorého porušenie sťažovateľka namieta. Uvedený prieskum vykonal ústavný súd v medziach svojich právomocí, a teda posudzoval kvalitu odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a ústavnú súladnosť interpretácie právnej úpravy, ktorú najvyšší súd vo veci sťažovateľky aplikoval, inými slovami, ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

10. Odôvodnenie napadnutého uznesenia ústavný súd hodnotí ako zrozumiteľné a primerane reagujúce na dovolacie námietky sťažovateľky. Zo zásady voľného hodnotenia dôkazov vyplýva, že je na úvahe vo veci konajúceho súdu, aby zvažil, ktoré ďalšie dôkazy je potrebné vykonať a následne riadne odôvodnil ich prípadné odmietnutie. Najvyšší súd zrekapituloval dôkaznú situáciu pred súdmi nižších inštancií a konštatoval riadne odôvodnenie procesu dokazovania. Namietaná nesprávna interpretácia a aplikácia zákonných ustanovení nie je predmetom dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Navyše ani ústavný súd nezistil svojvôľu pri aplikácii práva, ktorú namieta sťažovateľka, pretože všeobecné súdy vychádzali z odplaty za užívanie poľnohospodárskych pozemkov obvyklej v danom mieste a čase. Sťažovateľka mala dostatok času predložiť prípadné znalecké posudky, ak zastávala názor, že sú v konaní potrebné.

11. Sťažovateľkou uvádzané tvrdenia teda nesignalizujú také pochybenie najvyššieho súdu, ktoré by vytváralo priestor na možnosť vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľky po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

12. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie a ústavný súd sa nimi už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. novembra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu